

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА І НАУКА. ЗАКОРДОНИЙ ДОСВІД

DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2025.01.069>
УДК 061.2(4)CENL:027.54(4)

Людмила Дем'янюк,

ORCID: <https://orcid.org/00-00-0003-4242-8390>,

кандидатка історичних наук, старша наукова співробітниця,

відділ міжнародної інформації та зарубіжних зв'язків,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (м. Київ, Україна)

просп. Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна

e-mail: demianiuk@nbuv.gov.ua

Міжнародна організація «Конференція європейських національних бібліотекарів» (CENL): вибудовування стратегічних орієнтирів для національних бібліотек Європи

Цитування: Дем'янюк Л. Міжнародна організація «Конференція європейських національних бібліотекарів» (CENL): вибудовування стратегічних орієнтирів для національних бібліотек Європи. *Бібліотечний вісник*. 2025. №1. С. 69–84.

Мета статті – дослідити стратегії розвитку національних бібліотек Європи, сформовані на основі рішень, рекомендацій Конференції директорів європейських національних бібліотекарів (CENL), проаналізувати значення членства в CENL для Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, окреслити пріоритетні напрями діяльності національних бібліотек-членів CENL у контексті сучасних глобальних бібліотечних тенденцій. **Методологія дослідження** ґрунтується на системному та історичному підходах, також використано методи структурно-функціонального аналізу, синтезу та описовий. **Наукова новизна.** Розкрито ключову роль Конференції європейських національних бібліотекарів у формуванні стратегічних орієнтирів розвитку національних бібліотек Європи. Висвітлено практичний аспект участі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського у роботі організації. Особлива увага приділена контекстуалізації ролі національних бібліотек у глобальному інформаційному просторі, значенню євроінтеграційних процесів для українських бібліотек. Проаналізовано Стратегічний план CENL 2018–2022 рр., Стратегію CENL 2023–2027 рр., видання CENL, які визначають основні пріоритети, конкретні цілі та ініціативи для національних бібліотек-членів Конференції європейських національних бібліотекарів у їх русі по шляху сталого розвитку. **Висновки.** Співпраця між національними бібліотеками-членами Конференції європейських національних бібліотекарів відкриває нові можливості для науково-інформаційного обміну в умовах глобалізаційних трансформацій. Відзначено, що членство в CENL надає Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського можливість активно долучатися до міжнародних бібліотечних процесів, залучати досвід провідних європейських бібліотек, популяризувати український сегмент у світовому

контексті, поширювати здобуті знання серед бібліотечно-інформаційних установ України. Констатовано, що взаємодія у рамках CENL сприяє об'єднанню зусиль національних бібліотек для подолання сучасних викликів, забезпечує сталий розвиток та зміцнення культурного, наукового та освітнього потенціалу Європи.

К л ю ч о в і с л о в а: міжнародна співпраця бібліотек, національні бібліотеки України, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Конференція європейських національних бібліотекарів, стратегії розвитку європейських бібліотек, цілі сталого розвитку, цифрова трансформація.

Актуальність теми дослідження. Сучасний розвиток міжнародних партнерств Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (далі НБУВ) у контексті співпраці національних бібліотек (далі НБ) Європи характеризується інтенсифікацією та поглибленням зв'язків на усіх напрямках бібліотечно-інформаційної діяльності. Зумовлена сучасними викликами та тенденціями, ця взаємодія відіграє вирішальну роль в оновленні НБУВ, в її інтеграції у міжнародний бібліотечний простір. Визначальним чинником цього процесу є Конференція європейських національних бібліотекарів (Conference of european national libraries) (далі CENL), вона не лише забезпечує платформу для професійного обміну та зростання, а й підсилює суб'єктність національних бібліотек, надаючи їм можливість впливати на формування стратегій розвитку глобального бібліотечного простору. Членство директора НБУВ у CENL засвідчує статус Бібліотеки як провідної інституції, здатної ефективно представляти український сегмент у міжнародному інформаційному середовищі. Співпраця з національними бібліотеками Європи сприяє обміну досвідом, реалізації спільних ініціатив та адаптації до сучасних світових стандартів. Гнучке реагування на швидкоплинні зміни, налагодження міцних зв'язків у рамках мережі CENL є вирішальним для реалізації спільної місії в динамічному європейському контексті. Зміцнення партнерства з національними бібліотеками Європи, слідування стратегічним орієнтирам та принципам сталого розвитку, а також інтеграція України у європейський культурний та академічний простори відіграють вирішальну роль у нинішній діяльності НБУВ.

У сучасних умовах існування української бібліотечної спільноти постає завдання якомога повніше відповідати ритму та цінностям, які формуються європейською бібліотечною спільнотою на шляху сталого розвитку. Чинний голова CENL Франк Шольце з цього приводу зазначає: «сталий розвиток – це не просто модне поняття, а ставлення та спосіб мислення, які відображають особливий підхід до вирішення проблем, враховуючи тривалий вплив наших дій на навколишнє середовище, суспільство та економіку» [19, с. 3]. Особливої актуальності набувають дослідження, що сприяють глибшому розумінню українськими бібліотекознавцями сформованих під впливом членства в CENL тенденцій розвитку НБ Європи, а також інтеграції європейських пріоритетів у практичну діяльність бібліотечно-інформаційного комплексу України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розкриттю означеної теми значною мірою сприяють документи Конференції європейських національних бібліотекарів, зокрема Статут CENL [35], Стратегічний план CENL 2018–2022 рр. [23], Стратегія CENL 2023–2027рр. [24], опитувальник CENL щодо підтримки європейськими національними бібліотеками українських бібліотек та української культурної спадщини («Survey on European national libraries' support for Ukrainian libraries and Ukrainian cultural heritage») (2023) [36]; видання CENL «Всі дороги ведуть до Риму або: Національні бібліотеки на шляху сталого розвитку» («All Roads Lead to Rome or:

National Libraries on Their Ways to Sustainability») (2023) [19]; чинна договірна база про співпрацю між Україною і Європейським Союзом [5; 16]; звітна документація НБУВ [8; 9]; інформація щодо діяльності CENL, розміщена на офіційному вебсайті цієї організації [17] тощо.

Вагоме місце у дослідженні становлення, розвитку CENL посідають праці зарубіжних науковців, які слугують основою для розуміння різних аспектів співпраці між європейськими національними бібліотеками у рамках CENL. Зокрема, йдеться про дослідження П. Борхардта [21], Р. Гемпель [28], В. Генце [31], Р. Хафнера [30] та інших. З українських науковців, котрі займаються вивченням окремих аспектів діяльності CENL або ж торкаються актуальних питань у контексті міжнародної взаємодії у рамках CENL, варто назвати Л. Прокопенко [11–13], Л. Дубровіну [27], Л. Дем'янюк [25], К. Лобузину [33], О. Землян [10], О. Рибачка [14].

Мета статті – дослідити стратегії розвитку національних бібліотек Європи, сформовані на основі рішень і рекомендацій Конференції директорів європейських національних бібліотек, проаналізувати значення членства в CENL для Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, окреслити пріоритетні напрями діяльності національних бібліотек-членів CENL у контексті сучасних бібліотечних тенденцій.

Виклад основного матеріалу. Однією з провідних міжнародних бібліотечних організацій на європейському просторі є Конференція директорів європейських національних бібліотек. Членство в CENL та участь у ініціативах цієї професійної спільноти мають стратегічне значення для розвитку бібліотечної галузі України, вони сприяють адаптації до європейських стандартів, інтеграції у світовий інформаційний простір, зміцненню міжнародної суб'єктності українських книгозбірень та реалізації їхніх євроінтеграційних прагнень. Український науковець О. Рибачок слушно зауважує, що інтеграція у спільний європейський інформаційно-культурний простір «має стати одним із ключових пріоритетів для України» [14, с.15].

Сьогодні CENL об'єднує 46 національних бібліотек у 45 країнах Європи. Всі члени CENL є національними бібліотеками держав-членів Ради Європи. З моменту свого заснування у 1987 р. CENL спрямовує зусилля на підтримку національних бібліотек Європи, акцентуючи увагу на їх ключовій ролі у збереженні культурної спадщини та забезпеченні доступу до культурних надбань людства. З часом організація максимально адаптувала свої підходи до викликів, зумовлених сучасним соціально-економічним розвитком суспільства.

Генеральний директор Німецької національної бібліотеки у 1988–1998 рр. і голова CENL у 1991–1997 рр. Клаус-Дітер Леманн, зазначає: «Перебудова Європи після розпаду Радянського Союзу в 1991 р. була не лише політичним і економічним проектом, але й культурним. Можливості для креативної співпраці через кордони стали потужною мотивацією для європейських національних бібліотекарів, які розпочали тіснішу співпрацю на спільній конференції у 1987 р. Вони усвідомили, що покладення на себе спільної відповідальності за культурну та інтелектуальну спадщину і розвиток, організацію вільного та безперешкодного доступу до знань, а також перетворення науки на загальнодоступне знання є необхідними передумовами для демократичної Європи. Від самого початку практичні дії організації визначали амбітний процес розроблення нових інструментів для комунікації, мережевої взаємодії та зберігання інформації. Водночас це був час нових починань і впевненості серед однодумців. Вони прагнули сприяти формуванню нової Європи як сили громадянського суспільства, а не як нішевого проекту. Ця відкритість у мисленні, разом із компетентністю та відповідальністю залучених осіб, призвела

до ухвалення рішень, які зберегли свою актуальність далеко за межами свого часу. Бібліографічні стандарти, UNIMARC, CoBRA, GABRIEL як вебпортал для всіх європейських національних бібліотек, European Library та Europeana є значними досягненнями, деякі з яких використовуються і сьогодні» [28, с.425].

Перше зібрання директорів НБ Західної Європи відбулося 1987 р. у Лісабоні (Португалія), а об'єднавча конференція за участю національних бібліотек Центральної і Східної Європи пройшла у 1991 р. під гаслом «Схід і Захід – європейський діалог між національними бібліотеками» в Австрійській національній бібліотеці у Відні [28]. Тодішні зустрічі були спрямовані на встановлення тісніших зв'язків, поглибленого партнерства між національними бібліотеками Європи, що стало початком постійного діалогу. Актуальні питання бібліотечної галузі, концептуальні засади яких були визначені ще під час першої об'єднаної конференції у Відні, активно обговорюються на щорічних зборах CENL, а також на засіданнях робочих груп при розробленні чи запуску нових проєктів. Співпраця НБ, ініційована в рамках CENL, сприяла виробленню загальноєвропейського підходу до збереження культурної спадщини, розвитку бібліотечних послуг, формуванню стратегій, які відповідали цілям європейської інтеграції. Нині тематика обговорень еволюціонує у відповідь на технологічні зміни та цифрові трансформації у бібліотечній галузі, що сприяє формуванню ключових напрямів діяльності, орієнтованих на модернізацію та оптимізацію бібліотечних ресурсів. А саме на:

- гармонізацію та інновативність політики щодо національних бібліотек: забезпечення єдності підходів, утвердження передових практик у бібліотечному управлінні;
- упровадження нових інформаційних технологій: адаптація бібліотек до цифрової епохи через інновації, які підвищують ефективність взаємодії з користувачами, сприяють збереженню інформації;
- стандартизацію структури даних та комунікаційних інтерфейсів: уніфікація процесів обміну інформацією між європейськими бібліотеками для підвищення доступності та ефективності використання ресурсів;
- збереження важливих колекцій: упровадження заходів щодо фізичного зберігання та цифрового архівування культурної спадщини Європи [17].

Окреслюючи спільне бачення та пріоритетні напрями діяльності, CENL відкриває нові можливості для збереження культурної спадщини, інновацій та підвищення ролі бібліотек у суспільстві. Ретельно вибудовані стратегії CENL стають відповіддю на сучасні виклики, з якими стикаються НБ Європи. Основна місія CENL – поглиблення міжнародної бібліотечної співпраці, організація ефективного обміну знаннями, що дає змогу досягати результатів, які виходять за рамки можливостей окремих установ. Дослідниця Р. Гемпель зазначає: «CENL відстоює інтереси європейських національних бібліотек, підкреслюючи їхню особливу роль у збереженні культурної спадщини континенту та забезпеченні до неї доступу для широких кіл громадськості» [29].

Основоположним документом CENL є Статут, який вперше був ухвалений у 1998 р. Потім його переглядали у 2005-му [13, с. 24] та 2018 р. [29]. Відповідно до інформації, отриманої із Секретаріату CENL, у 2024 р. документ знову було переглянуто, проте ще не оприлюднено. Відповідно до Статуту 2018 р., офіційною назвою бібліотечної спільноти є «Фонд Конференції Європейських Національних Бібліотекарів» (*англ.* Stichting Conference of European National Librarians), хоча у документах і офіційній кореспонденції може використовуватися скорочена назва «Фонд CENL» (*англ.* the CENL foundation). Фонд зареєстрований у муніципалітеті

Гаага (Нідерланди) тоді як його офіс знаходиться у національній бібліотеці чинного голови CENL. У Статуті CENL чітко визначено, що членами організації можуть бути національна або національні бібліотеки країн-членів Ради Європи і Ватикану.

Мета Фонду CENL:

- підвищення ролі національних бібліотек Європи, зокрема щодо збереження національної культурної спадщини та забезпечення доступу до знань;
- розвиток і вдосконалення послуг, які надають національні бібліотеки;
- налагодження, розширення і системна підтримка співпраці між національними бібліотеками, суміжними організаціями та установами в Європі для забезпечення безперешкодного доступу до публікацій і документів у будь-якому форматі;
- створення та підтримка ефективної інформаційної мережі;
- реалізація інших заходів, що сприяють досягненню означених цілей у найширшому розумінні [35].

На сьогодні єдиним представником від України у CENL є НБУВ, в особі її генеральної директорки. У жовтні 1998 р. заступник генерального директора НБУВ А. Бровкін вперше взяв участь у щорічних зборах CENL, заклавши основу для співпраці НБУВ з цією міжнародною організацією. Членство у CENL відкриває широкі можливості для вивчення та впровадження досвіду європейських бібліотек, обміну найкращими напрацюваннями бібліотечної теорії і практики, а також активної участі у міжнародних заходах, проєктах, програмах. Усі нормативні документи, стратегічні плани CENL, що увібрали передовий зарубіжний досвід, є особливо актуальними для НБУВ, яка, відповідно до свого Статуту, є «провідним культурним, освітнім, науково-інформаційним державним закладом, що здійснює функції науково-дослідного, методичного та координаційного центру з питань книгознавства, бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства, а також бере участь у розробленні державної політики у галузі бібліотечної справи та її ефективної реалізації» [15]. Варто зазначити, що наразі в Україні, крім НБУВ та її структурного підрозділу – Національної юридичної бібліотеки, функціонує ще сім національних бібліотек: Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого, Львівська національна наукова бібліотека України імені Василя Стефаника, Національна історична бібліотека України, Національна наукова медична бібліотека України, Одеська національна наукова бібліотека, Національна наукова сільськогосподарська бібліотека та Національна бібліотека України для дітей. Дотримання НБ спільного курсу, європейських стандартів і практик, запропонованих CENL, є ключовим чинником забезпечення сталого розвитку українських бібліотек. Як член CENL, НБУВ відіграє роль зв'язуючої ланки у поширенні знань, передового європейського досвіду, у налагодженні системної модернізації бібліотечної галузі України.

Головним документом, що визначає напрями діяльності CENL та впливає на тенденції розвитку національних бібліотек-членів, є стратегічний план CENL, який оновлюється кожні три роки у контексті адаптування до поточних викликів, що охоплюють технологічні інновації, зміни у користувацьких запитах, глобалізацію доступу до інформації. Наразі документом, який визначає напрями діяльності CENL та її членів на сучасному етапі, є Стратегічний план CENL 2023–2027 рр. [24]. Він був розроблений з урахуванням досягнень свого попередника – Стратегічного плану 2018–2022 рр. [23] і спрямований на зміцнення спроможностей членів організації для ефективної адаптації до динамічних змін.

Новий проєкт стратегії CENL на період із середини 2023-го до середини 2027 р. обговорювався у трьох робочих групах, його розробники зосередились на вдо-

сконаленні ухвалених планів та ініціатив. Важливо зазначити, що на період з 2023-го по 2025 р. у рамках CENL функціонують три мережеві групи: Група з питань штучного інтелекту в бібліотеках, Група з питань книг і аудиторій, Група з питань справедливості, рівності, різноманітності та інклюзії [18; 20; 22].

Обговорення, що проходили у Анкарі, визначили необхідність уточнення ідентичності CENL, акцентували увагу на максимальному використанні потенціалу членів організації. Було також виявлено, що цілі окремих НБ іноді не співпадають із загальними цілями CENL, тому постає потреба глибшої інтеграції та координації. У зв'язку з цим учасники засідання запропонували, щоб CENL зосереджувалася не на самостійному проведенні досліджень, а на створенні сприятливих умов для обміну досвідом і найкращими практиками між членами організації. Відповідно, CENL взяла на себе зобов'язання забезпечувати можливості для зустрічей і взаємодії своїх членів, а також підтримувати їх на місцевому та віртуальному рівнях, зокрема через програму фондів та грантів, інформування про діяльність членів, підтримку опитувань та організацію зустрічей. Було домовлено, що усі ці заходи спрямовуватимуться на посилення співпраці та підвищення ефективності взаємодії між національними бібліотеками. Виконавчий комітет CENL погодив необхідність перегляду тексту стратегії для більш точного відображення потреб НБ, тим самим визнаючи важливість підтримувати контакти з аудиторіями національних бібліотек, з розумінням ставитися до їхніх потреб, розвивати спроможності та професійний досвід своїх членів. Відповідно до ухвалених рішень, CENL бере на себе лідерство в обговоренні ролі національних бібліотек у динамічно змінному світі, в розбудові розгалуженої мережі експертів для обміну знаннями та досвідом. Водночас було визначено, що CENL продовжуватиме захищати інтереси своїх членів на європейському рівні, розвивати стратегічні партнерства для просування інтересів об'єднання. У відповідь на виклики, пов'язані зі змінами у бібліотечних зібраннях, просторі і технологіях, CENL зобов'язується підтримувати дослідження, що дають змогу глибше зрозуміти ці процеси та адаптувати отримані знання до своїх стратегій, а отже ефективно реагувати на сучасні виклики, оптимізувати використання ресурсів відповідно до новітніх технологічних досягнень.

Стратегічний план CENL 2023–2027 рр. акцентує увагу на важливості НБ для суспільства, визначає їхню ключову роль у забезпеченні інтелектуального, освітнього, культурного, соціального та економічного розвитку Європи, її країн і громад. У документі НБ позиціонуються як провідні інституції пам'яті, які виконують життєво важливу функцію у збереженні культурної спадщини, розвитку інноваційних послуг та задоволенні потреб громадян на шляху сталого розвитку. Особлива увага у плані CENL приділяється захисту інтересів НБ, підтримці та консультуванню фахівців у вирішенні завдань щодо задоволення потреб користувачів, збереження і розвитку культурної спадщини, а також упровадження інноваційних послуг. Водночас CENL формує потужну професійну спільноту, яка повинна промотувати спільні цілі і цінності співробітництва, партнерства, сприяючи консолідації зусиль бібліотек для досягнення вагомих результатів у сучасних умовах [24].

Місія CENL полягає у посиленні ролі національних бібліотек Європи через тісну співпрацю між директорами НБ та досягнення цілей, які потребують колективних зусиль. Вона передбачає три ключові напрями діяльності:

1. Взаємодія з аудиторіями національних бібліотек та розуміння їхніх потреб: CENL підтримує дослідження змін у середовищі користувачів бібліотек і ширшої аудиторії, аналізує трансформації у колекціях, просторах і технологіях. Організація

допомагає своїм членам інтегрувати набуті нею знання у власні стратегії для покращення послуг та максимально повного задоволення потреб користувачів.

2. Нарощування потенціалу та професійного досвіду членів: структура сприяє організаційному зростанню своїх членів, упровадженню інноваційних та актуальних послуг, а також підвищенню кваліфікації їхнього персоналу. Вона виступає ініціатором обговорень про зміну ролі національних бібліотек у динамічному світі, створюючи мережу майданчиків для обміну знаннями, досвідом, для організації професійного навчання.

3. Представництво інтересів членів CENL та бібліотек загалом: CENL підтримує національні бібліотеки на європейському рівні, захищаючи їхні інтереси та сприяючи заходам, які дають змогу надавати якісніші послуги громадам. Організація активно розвиває стратегічні партнерства з іншими міжнародними об'єднаннями для реалізації спільних цілей та впровадження інновацій.

Реалізація означених напрямів діяльності сприятиме сталому розвитку НБ, допомагатиме їм адаптуватися до сучасних викликів, удосконалювати свої послуги та розширювати присутність у глобальному інформаційному просторі [24].

НБ відіграють важливу роль не лише на національному, а й на загальноєвропейському рівні, виконуючи ключову функцію щодо збереження культурної спадщини в її фізичній та цифровій формах. У Стратегічному плані CENL на 2023–2027 рр. підкреслюється, що доступ до знань, інформації є критично важливим для суспільства, особливо в умовах криз. Як зазначається в документі, війна в Україні демонструє, наскільки важливим є забезпечення доступу громадськості до знань та інформації. НБ відіграють ключову роль у наданні широкого спектра інформаційних ресурсів, які допомагають аудиторії аналізувати, порівнювати та об'єктивно оцінювати наявну ситуацію [24]. Це підтверджує, що НБ не лише забезпечують фундаментальні потреби суспільства у знаннях, але й сприяють формуванню критичного мислення та інформаційної грамотності.

Одним із основних нині викликів для НБ є цифрова трансформація, яка дедалі більше охоплює усі напрями їхньої діяльності. Багато членів CENL уже мають вдалі цифрові стратегії, які дають їм змогу відігравати провідну роль у цій сфері. Цифрова трансформація супроводжується змінами в культурі роботи бібліотек, які вимагають переосмислення традиційних підходів, постійного експериментування, адаптації до можливих невдач. Завдяки запровадженню цифрових технологій НБ здатні забезпечувати безперервний доступ до знань, бібліотечних ресурсів навіть у складних кризових умовах. Окрім цього, сучасні НБ прагнуть розширювати свою роль у суспільстві, залучаючи в свою орбіту широкі верстви населення, зокрема поза межами академічної спільноти. Це стимулює переосмислення використання фізичних просторів бібліотек, упровадження інноваційних послуг, створення різноманітних програм для широких кіл громадськості. Важливим напрямом є налагодження партнерств із університетськими бібліотеками, публічними книгозбірнями, музеями та архівами. Такі партнерства сприяють розширенню функцій НБ, вони надають їм можливість виконувати нові завдання у рамках спільної мережевої взаємодії. У цьому процесі CENL виступає надійним координаційним і комунікаційним центром, який підтримує своїх членів, сприяє обміну досвідом і забезпечує реалізацію стратегічних ініціатив для зміцнення ролі НБ у сучасному світі.

Крім того, CENL зміцнює свою роль як спільноти, що сприяє стратегічному партнерству, обміну знаннями на міжнародному рівні. Враховуючи всі вищезгадані чинники та обставини, CENL останнім часом спромоглася максимально адаптувати

свої програму роботи та пріоритети до потреб своїх членів. Закриття служби (*англ.* The European Library, TEL) засвідчило, що складність і швидкість змін у цифровому світі вимагають більшої гнучкості та оперативності, яку не завжди може забезпечити централізована організація. «Замість того, щоб виступати єдиним власником інфраструктури цифрових послуг, ми переорієнтували нашу стратегію на підтримку членів у їх зусиллях досягти успіху в реалізації національних планів і цілей. Інвестування в Секретаріат дало змогу CENL активніше спілкуватися і краще зрозуміти потреби наших членів, що підсилює програми розвитку навичок та допомогло визначити ключові теми, які є спільним інтересом для всіх учасників, включно з просторовим та екологічним плануванням, економічною стійкістю та залученням громадськості [23].

CENL демонструє всебічну підтримку своїх членів, що підтверджується численними заходами та ініціативами, спрямованими на підтримку українських бібліотек в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України. Питання допомоги Україні стало одним із пріоритетних на порядку денному організації, а її заяви та дії у цьому напрямі регулярно висвітлюються на офіційному сайті CENL. Зокрема, організація оприлюднила офіційну заяву про підтримку України, засудила російську агресію та створила спеціальну рубрику StandWithUkraine, яка містить інформацію про актуальні ініціативи та можливості надання допомоги українській бібліотечній спільноті [17; 34].

З січня по березень 2023 р. CENL провела опитування під назвою «Опитування щодо підтримки європейськими національними бібліотеками українських бібліотек та української культурної спадщини», яке було спрямоване на отримання детальної інформації щодо заходів, вжитих європейськими НБ для підтримки України, її бібліотек і культурної спадщини, а також подальшого піднесення ефективності координування зусиль, спрямованих на задоволення поточних потреб українських бібліотек та бібліотекарів. Результати опитування, зокрема у розділі 2.5 «Захист активів української спадщини», виявили низку ініціатив, що включали консультації з питань оцифрування та прийом українських колег для відповідного навчання, створення навчальних відео з українськими субтитрами, а також просування української культури та історії. Респонденти-національні бібліотеки також вказали на участь у цифрових ініціативах, зокрема у юридичному депонуванні вебконтенту, пов'язаного із ситуацією в Україні, та у керуванні міжнародною ініціативою з архівування вебресурсів. У пункті 2.5.3 опитувальника CENL бібліотеки надали інформацію про види допомоги, зокрема пакувальні матеріали, засоби для захисту від фізичних пошкоджень та/або гуманітарну допомогу. Сім бібліотек детально описали свої пожертви, серед яких були картонні коробки, скотч, пакувальний папір та інші матеріали для збереження бібліотечних колекцій. Одна з бібліотек повідомила про надання бинтів, а інша – про придбання сканера для оцифрування фондів та його доставку в Україну через третю сторону. У пункті 2.5.4 опитувальника «Як фінансуються ці пожертви?» відповіді надали сім книгозбірень, з яких 86% вказали, що їхні пожертви фінансувалися виключно з власних коштів. Придбання сканера, наприклад, було профінансоване за рахунок іноземних фондів [9; 36]. Ці дані переконливо свідчать про відданість дій членів організації, глибоке усвідомлення важливості підтримки своїх колег щодо збереження культурної спадщини Європи навіть у найскладніших умовах, а також висвітлюють ключову роль CENL у реалізації таких ініціатив.

Варто зазначити, що з початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну співпраця між НБУВ і CENL значно посилилась. Генеральна директорка НБУВ

регулярно представляє Бібліотеку на щорічних зборах CENL. У 2022 р. в Анкарі Л. Дубровіна виступила з доповіддю «Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського у стані війни», в якій висловила глибоку вдячність директорам європейських НБ за солідарність з Україною, засудження російської агресії та підтримку НБУВ. Було відзначено допомогу у збереженні української культурної спадщини, наданні гуманітарної підтримки, опублікуванні матеріалів про ситуацію в Україні, розміщенні цифрових ресурсів НБУВ у хмарних сховищах, а також щодо організації мітингів підтримки. «Ці зусилля підкреслили глобальну єдність бібліотечної спільноти у підтримці України в її боротьбі за мир, демократію та європейське майбутнє» [3]. На наступних щорічних зборах CENL, які проходили в Національній бібліотеці Франції у червні 2023 р, генеральна директорка НБУВ презентувала доповідь «Зміни стратегії діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в умовах воєнного часу», в якій зосередила увагу аудиторії на важливості оцифрування фондів для збереження культурної спадщини, відзначила допомогу європейських бібліотек щодо обладнання, а також підкреслила роль CENL у підтримці українських бібліотек. Доповідь охоплювала питання інтеграції вітчизняних бібліотек у європейські наукові інфраструктури, розвитку цифрових ресурсів в Україні, розкриття значущості європейської солідарності [26]. У червні 2024 р., на 38-х щорічних зборах CENL у Національній бібліотеці Польщі, Л. Дубровіна оприлюднила доповідь «Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського у соціальних катаклізмах XX та XXI століть: наслідки та сучасні ризики для культурної спадщини», у якій поділилася досвідом роботи Бібліотеки з подолання історичних викликів, а також розкрила сучасні ризики, пов'язані з війною та збереженням наукової й культурної спадщини України [1].

Важливою подією за участі НБУВ під егідою CENL стала міжнародна наукова конференція «Social resilience and stronger professional networks as preconditions for peace» («Соціальна стійкість та міцніші професійні мережі як передумови миру»), яка відбулася 9–10 жовтня 2023 р. в Національній бібліотеці Молдови. Науковці НБУВ у своїх виступах висвітлили нинішній стан бібліотечної галузі в Україні, поділилися досвідом оцифрування фондів, формування електронних ресурсів, розповіли про розбудову міжнародного партнерства в умовах війни, а також висловили вдячність CENL та європейським бібліотекам за їхню підтримку та солідарність [4].

Важливо відзначити участь представників CENL у пленарному засіданні Міжнародної наукової конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. Інтеграція у міжнародний бібліотечний простір» (Київ, 8–10 жовтня 2024 р.), організованої НБУВ. Заступниця секретаря мережевої групи CENL з питань справедливості, рівності, різноманітності та інклюзії (EEDI), директорка з питань взаємодії Національної бібліотеки Шотландії Джекі Кромарті виступила з доповіддю на тему «Мережева група CENL з питань справедливості, рівності, різноманітності та інклюзії (EEDI): Місія та стратегія на 2023–2025 роки». Її виступ став вагомим внеском у обговорення актуальних питань бібліотечно-інформаційної діяльності європейських бібліотек. Джекі Кромарті ознайомила присутніх з результатами опитування щодо оцінки стану впровадження принципів інклюзії в національних бібліотеках континенту, які засвідчили про зростаючу підтримку інклюзивності в бібліотечній сфері [2].

Практичні аспекти участі НБУВ у роботі CENL – це, насамперед, долучення до досліджень з релевантних питань діяльності НБ. Так, у травні 2024 р. НБУВ взяла участь в, організованому CENL, опитуванні щодо стану планування на випадок

надзвичайних ситуацій у бібліотеках-членах організації. Це дало змогу Бібліотеці поділитися набутим досвідом із європейськими партнерами і отримати рекомендації щодо вдосконалення власних стратегій у сфері кризового планування та збереження культурної спадщини. У листопаді 2024 р. НБУВ долучилися до опитування CENL щодо практик використання штучного інтелекту (ШІ), яке проводилося мережевою групою CENL «ШІ в бібліотеках». Ця група сприяє впровадженню ШІ, обміну досвідом, стандартизації та визначенню ключових напрямів застосування інноваційних технологій у бібліотечній сфері. Контактною особою з питань ШІ від НБУВ було визначено заступника генерального директора з наукової роботи Ю. Ковтанюка. Таким чином, НБУВ підтвердила готовність до співпраці у цій галузі, демонструючи прагнення до впровадження інноваційних технологій для модернізації бібліотечних процесів. У грудні 2024 р. НБУВ взяла участь у ініціативі CENL «2024 in Review: Looking Back and Ahead». Було представлено аналіз діяльності НБУВ, інформацію про реалізовані нею проєкти та стратегічні плани. Йшлося також про нарощування темпів оцифрування фондів, розширення доступу до електронних ресурсів та проведення низки міжнародних заходів. Серед викликів, з якими стикається нині Бібліотека, було відзначено технічні та фінансові обмеження через воєнні дії та необхідність забезпечення безпеки фондів і персоналу. На 2025 р. НБУВ окреслила ключові напрями діяльності, серед яких: поглиблення міжнародної співпраці, вивчення шляхів запровадження та використання ШІ у бібліотечних процесах, збереження культурної спадщини, інтеграція України у європейський інформаційний простір, створення безбар'єрного середовища для всіх користувачів [37]. Окреслені цілі підтверджують стратегічний курс НБУВ на модернізацію та відповідність сучасним тенденціям розвитку бібліотечної галузі, на інтеграцію у міжнародний бібліотечний простір, на концентрацію зусиль, спрямованих на збереження національного культурного надбання.

Цінності, стратегічні орієнтири, визначені CENL, спрямовані на заохочення НБ ставати на шлях сталого розвитку, більш активно долучатися до реалізації Цілей сталого розвитку (далі ЦСР) відповідно до Порядку денного ООН до 2030 р. Питання сталого розвитку у бібліотечній галузі стали темою щорічних загальних зборів CENL у 2023 р., що проходили в Національній бібліотеці Франції. За матеріалами цього зібрання у 2024 р. було видано збірник «Всі дороги ведуть до Риму або: Національні бібліотеки на шляху до сталого розвитку» («All Roads Lead to Rome or: National Libraries on Their Ways to Sustainability»). У публікації узагальнено результати проведених дискусій, які демонструють зусилля європейських НБ, спрямовані на впровадження принципів сталого розвитку. Видання містить кейси бібліотек-членів CENL, Литви, Латвії, Португалії, Нідерландів, Франції, Австрії, Вірменії та ін., які висвітлюють практичні аспекти їхньої діяльності у контексті досягнення ЦСР. У передмові до збірника зазначається, що процес сталого розвитку повинен ґрунтуватися на мисленні, яке включає такі ключові принципи:

- *Системне мислення*: визнання взаємопов'язаності всіх аспектів і розуміння, що дії в одній сфері можуть спричиняти наслідки в інших. Такий підхід орієнтований на виявлення першопричин, а не лише поверхових симптомів.
- *Стійкість*: здатність систем, спільнот адаптуватися до потрясінь і викликів, усвідомлення необхідності створення структур, стійких до передбачуваних і непередбачуваних змін.
- *Справедливість*: забезпечення рівного доступу до ресурсів і можливостей, акцентування уваги на чесності та справедливості при ухваленні рішень. Це передбачає справедливий розподіл переваг і витрат у суспільстві.

- *Регенерація*: важливість відновлення деградованих природних систем і ресурсів, спрямованого не лише на мінімізацію шкоди, але й на створення позитивного впливу на довкілля.

- *Співпраця*: усвідомлення необхідності партнерства між різними секторами й заінтересованими сторонами для розв'язання складних проблем сталого розвитку.

- *Інновації*: стимулювання творчого мислення, розроблення нових технологій, практик та моделей, які відповідають принципам стійкості. Інновації – невід'ємна частина пошуку ефективних рішень для складних викликів [19].

Дотримання вищезначених принципів сприяє формуванню мислення сталого розвитку як на рівні окремих осіб, так і організацій. Таким чином закладається основа для сталого майбутнього. У цьому контексті CENL підкреслює ключову роль НБ, бібліотек загалом у підтримці, популяризації та впровадженні ідей сталого розвитку. Як соціальні інституції НБ мають унікальні можливості інтеграції ЦСР у культурну, освітню та інформаційну сфери, а отже, виступають важливими чинниками формування суспільства, орієнтованого на сталий розвиток. НБУВ у своїй бібліотечно-інформаційній діяльності дотримується принципів сталого розвитку, інтегруючи їх у всі аспекти своєї роботи. Варто зазначити, що наша бібліотека є частиною глобальної мережі депозитарних бібліотек ООН. Статус НБУВ єдиного депозитарію в Україні покладає на неї важливу роль у сприянні досягнення ЦСР, у формуванні політики, стратегій сталого розвитку на всіх напрямках бібліотечно-інформаційної діяльності. Завдяки своїй соціокультурній та інформаційно-комунікаційній діяльності НБУВ активно поширює серед користувачів знання про значення, важливість і шляхи досягнення ЦСР, сприяє усвідомленню суспільством їхньої значущості та можливостей реалізації. Співпраця з CENL у цьому напрямі – ключовий чинник досягнення ЦСР, адже саме вона передбачає обмін досвідом, реалізацію спільних ініціатив, консолідацію зусиль на міжнародному рівні.

Наукова новизна. Розкрито ключову роль Конференції європейських національних бібліотекарів у формуванні стратегічних орієнтирів розвитку національних бібліотек Європи. Висвітлено практичний аспект участі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського у роботі організації. Особлива увага приділена контекстуалізації ролі національних бібліотек у глобальному інформаційному просторі, значенню євроінтеграційних процесів для українських бібліотек. Проаналізовано Стратегічний план CENL 2018–2022 рр., Стратегію CENL 2023–2027 рр., видання CENL, які визначають основні пріоритети, конкретні цілі та ініціативи для національних бібліотек-членів Конференції європейських національних бібліотекарів у їх русі по шляху сталого розвитку.

Висновки. Конференція європейських національних бібліотекарів відіграє вирішальну роль у формуванні стратегій розвитку національних бібліотек Європи. Стратегічні напрями та ініціативи, розроблені CENL, враховують не лише потребу збереження культурної спадщини та розширення доступу до бібліотечно-інформаційних ресурсів, але й необхідність адаптації бібліотек до цифрової трансформації, протистояння глобальним викликам. Міжнародна співпраця, обмін досвідом між бібліотеками-членами CENL ефективно позначається на розвитку інновацій, впровадженні передових практик, ефективному вирішенню сучасних проблем. Членство НБУВ в CENL дає їй змогу активно долучатися до міжнародних бібліотечних процесів, збагачуватися досвідом провідних європейських бібліотек, поширювати його серед національних та інших бібліотечно-інформаційних установ України, інтегрувати вітчизняні бібліотечні електронні ресурси у ширший європейський та світовий культурний простір, сприяючи тим самим сталому розвитку та зміцненню культурного, наукового та освітнього потенціалу Європи.

Список бібліографічних покликань

1. Бібліотека – осередок захисту історичної й культурної спадщини від втрат. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського* : вебсайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/6539>
2. Василенко О. М., Дем'янюк Л. М. Інтеграція у міжнародний бібліотечний простір. *Бібліотечний вісник*. 2024. № 4. С. 40–51.
3. Генеральний директор НБУВ виступила на Конференції європейських національних бібліотек. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського* : вебсайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/5926>
4. Дем'янюк Л., Лобузіна К. Соціальна стійкість та міцні професійні мережі як передумова миру. *Бібліотечний вісник*. 2024. № 1. С. 94–98. URL: http://bv.nbuv.gov.ua/doc/bv_2024_1_11
5. Держави-члени Ради Європи. *Постійне представництво України при Раді Європи* : вебсайт. URL: <https://coe.mfa.gov.ua/posolstvo>
6. Дубровіна Л., Ковтанюк Ю. Гуманітарна допомога європейських партнерів під час воєнного стану і перспективи розвитку цифровізації колекцій Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. *Бібліотечний вісник*. 2024. №1. С. 34–44. DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2024.01.034>
7. Зберегти соціальну стійкість, зміцнювати професійні мережі. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського* : вебсайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/6309>
8. Звіт про бібліотечно-інформаційну діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського за 2022 рік / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2023. 96 с.
9. Звіт про бібліотечно-інформаційну діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського за 2023 рік. / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2024. 123 с.
10. Земляна О. Конференція директорів Європейських національних бібліотек (CENL) та Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій (IFLA): напрями стратегічних планів у галузі розвитку співпраці Національних бібліотек (2018–2022). *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2020. Вип. 60. С. 324–336. DOI: <https://doi.org/10.15407/nr.60.324>
11. Прокопенко Л. Конференція директорів європейських національних бібліотек (CENL): від обміну досвідом до спільних проєктів. *Вісник Книжкової палати*. 2018. № 11. С. 47–52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2018_11_13
12. Прокопенко Л. Конференція директорів європейських національних бібліотек (CENL): організаційні засади створення та функціонування. *Бібліотечний вісник*. 2018. № 6. С. 7–14. DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2018.06.007>
13. Прокопенко Л. Робочі групи конференції директорів європейських національних бібліотек (CENL) як осередки фахової співпраці. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2018. № 4. С. 22–28. URL: https://www.researchgate.net/publication/346927604_The_Working_Groups_of_the_Conference_of_European_National_Librarians_CENL_as_the_Centres_of_Professional_Cooperation
14. Рибачок О. М. Європейська цифрова бібліотека (Європіана): створення та пріоритети розвитку (2000–2020). *Бібліотечний вісник*. 2017. № 1. С. 8–16.
15. Статут Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського* : вебсайт. URL: http://nbuv.gov.ua/sites/default/files/STATUT_NBUV_2017.pdf
16. Угода про асоціацію. *Урядовий портал* : вебсайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/evropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu>
17. About CENL. *CENL* : website. URL: <https://www.cenl.org/about-cenl/>

18. AI in Libraries Network Group. *CENL* : website. URL: <https://www.cenl.org/networkgroups/ai-in-libraries-network-group/>

19. All Roads lead to Rome or: National Libraries on their ways to sustainability. *CENL* : website. URL: https://www.cenl.org/wp-content/uploads/2024/03/All_roads_lead_to_Rome_2024.pdf

20. Books and Audiences Network Group (BANG!). *CENL* : website. URL: <https://www.cenl.org/networkgroups/books-and-audiences-network-group/>

21. Borchardt P. Neue Informationen zum Aktionsplan der Europäischen Gemeinschaft für die Bibliotheken in Europa. *Bibliotheksdienst*. 1991. Vol. 25. No. 1. S. 51. <https://doi.org/10.1515/bd.1991.25.1.51>

22. CENL Network Group. *CENL* : website. URL: <https://www.cenl.org/network-groups/>

23. CENL Strategic Plan 2018–2022. *CENL* : website. URL: https://www.cenl.org/wp-content/uploads/2019/06/CENL-Strategy-2018-2022_final-1.pdf

24. CENL Strategy 2023–2027. *CENL* : website. URL: https://www.cenl.org/wp-content/uploads/2022/11/Paper_05_CENL_AGM2023_Strategy2023-2027.pdf

25. Demianiuk L. V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine: Library diplomacy and building international relations during the crisis time. *Magazin Bibliologic*. 2023. № 3/4. P. 73–78. ISSN 1857-1476.

26. Dubrovina L. Changes in the strategy priorities of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine in wartime conditions. *Бібліотечний вісник*. 2023. № 3. С. 107–110. URL: http://bv.nbuv.gov.ua/doc/bv_2023_3_14

27. Dubrovina L. V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine during the crisis: path to survival – European Solidarity. *Magazin Bibliologic*. 2023. № 3/4. P. 79–83. ISSN 1857-1476.

28. Gömpel R. Europas Nationalbibliotheken – das Gedächtnis des Kontinents. *BIBLIOTHEK – Forschung und Praxis*. 2024. № 48(3). P. 425–431. <https://doi.org/10.1515/bfp-2024-0042>

29. Gömpel R. Europe's National Libraries – The Memory of the Continent. *CENL* : website. URL: https://www.cenl.org/wp-content/uploads/2024/09/Gompel_CENL_Europes_national_libraries.pdf

30. Hafner R. Automatisierung der Erwerbung auf der Grundlage des Conspectusverfahrens. Ein Konzept. Berlin: Institut für Bibliotheks- und Informationswissenschaft der Humboldt-Universität zu Berlin. 2010. 52 S.: graph. Darst. – (Berliner Handreichungen zur Bibliotheks- und Informationswissenschaft; 271).

31. Henze V. Durchführbarkeitsstudie zur Verwendung von UNIMARC beim Datenaustausch zwischen Nationalen Bibliotheken der EG, Bibliographischen Diensten und dem Buchhandel auf der Grundlage von deren gegenwärtiger Rechnerausstattung. *Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie*. 1993. № 40.3: S. 261–273.

32. Lehmann Klaus-Dieter. Europas Bibliotheken im Dialog. *Dialog mit Bibliotheken* 6. 1994. № 1. S. 3–4.

33. Lobuzina K. Vernadskyi National Library of Ukraine support of open scientific communication during the war. *Magazin Bibliologic*. 2023. № 3/4. P. 89–95. ISSN 1857-1476.

34. Membership of Directors from the Russian Federation expired. *CENL* : website. URL: <https://www.cenl.org/membership-of-directors-from-the-russian-federation-expired/>

35. Statute of CENL. *CENL* : website. URL: https://www.cenl.org/wp-content/uploads/2022/01/MASTER-CENL-statutes-final-2018-DLT-NED_ENG-Stichting-CENL-afschrift-client.pdf

36. Survey on European national libraries' support for Ukrainian libraries and Ukrainian cultural heritage. *CENL* : website. URL: <https://www.cenl.org/survey-on-european-national-libraries-support-for-ukrainian-libraries-and-ukrainian-cultural-heritage-results-available/>

37. "2024 in Review: Looking Back and Ahead". *CENL* : website. URL: <https://www.cenl.org/looking-back-and-ahead/>

References

1. Biblioteka – oseredok zakhystu istorychnoi y kulturnoi spadshchyny vid vtrat. Natsionalna biblioteka Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho [The library as a center for protecting historical and cultural heritage from losses]. *V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine*: website. Retrieved from <http://www.nbuv.gov.ua/node/6539> [In Ukrainian].
2. Vasylenko, O., & Demianiuk, L. (2024). Intehratsiia u mizhnarodnyi bibliotechnyi prostir [Integration into the international library space]. *Bibliotechnyi Visnyk*, 4, 40-51. [In Ukrainian].
3. (2023). Heneralnyi dyrektor NBUV vystupyla na Konferentsii yevropeiskyykh natsionalnykh bibliotek [The Director General of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine spoke at the Conference of European National Libraries]. *V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine*: website Retrieved from <http://www.nbuv.gov.ua/node/5926> [In Ukrainian].
4. Demianiuk, L., & Lobuzina, K. (2024). Sotsialna stiikist ta mitsni profesiini merezhi yak peredumova myru [Social resilience and stronger professional networks as preconditions for peace]. *Bibliotechnyi Visnyk*, 1, 94-98. Retrieved from http://bv.nbuv.gov.ua/doc/bv_2024_1_11 [In Ukrainian].
5. Derzhavy-chleny Rady Yevropy [Member States of the Council of Europe]. *Postiine predstavnytstvo Ukrainy pry Radi Yevropy*: website. Retrieved from <https://coe.mfa.gov.ua/posolstvo> [In Ukrainian].
6. Dubrovina, L., & Kovtaniuk, Yu. (2024). Humanitarna dopomoha yevropeiskyykh partneriv pid chas voiennoho stanu i perspektyvy rozvytku tsyfrovizatsii kolektsii Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho [Humanitarian assistance from European partners during martial law and prospects for the digitization of collections of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine]. *Bibliotechnyi Visnyk*, 1, 34-44. DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2024.01.034> [In Ukrainian].
7. Zberehty sotsialnu stiikist, zmitsniuvaty profesiini merezhi [Preserve social resilience, strengthen professional networks]. *V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine*: website. Retrieved from <http://www.nbuv.gov.ua/node/6309> [In Ukrainian].
8. (2023). Zvit pro bibliotechno-informatsiinu diialnist Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho za 2022 rik [Report on the library and information activities of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine for the year 2022]. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
9. (2024). Zvit pro bibliotechno-informatsiinu diialnist Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho za 2023 rik [Report on the library and information activities of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine for the year 2023]. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
10. Zemliana, O. (2020). The Conference of European National Librarians (CENL) and International Federation of Library Associations (IFLA): Outlines of Strategic Plans in Developing Cooperation between National Libraries (2018-2022). *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho*, 60, 324-336. DOI: <https://doi.org/10.15407/np.60.324> [In Ukrainian].
11. Prokopenko, L. (2018). Konferentsiia dyrektoriv yevropeiskyykh natsionalnykh bibliotek (CENL): vid obminu dosvidom do spilnykh proektiv [Conference of European National Librarians (CENL): from experience sharing to joint projects]. *Visnyk Knyzhkovoi palaty*, 11, 47-52. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2018_11_13 [In Ukrainian].
12. Prokopenko, L. (2018). Konferentsia dyrektoriv yevropeiskyykh natsionalnykh bibliotekariv (CENL): orhanizatsiyni zasady stvorennia ta funktsionuvannia [The conference of European national librarians (CENL): history of creation, organizational bases]. *Bibliotechnyi Visnyk*, 6, 7-14. DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2018.06.007> [In Ukrainian].
13. Prokopenko, L. (2018). Robochi hrupy konferentsii dyrektoriv yevropeiskyykh natsionalnykh bibliotek (CENL) yak oseredky fakhovoi spivpratsi [The Working Groups of the Conference of European National Librarians (CENL) as the centres of professional cooperation]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 4, 22-28. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/346927604_The_Working_Groups_of_the_Conference_of_European_National_Librarians_CENL_as_the_Centres_of_Professional_Cooperation [In Ukrainian].

14. Rybachok, O. (2017). Yevropeyska tsyfrova biblioteka (Europeana): stvorennia ta priorityty rozvytku (2000–2020) [European digital library (Europeana): stages and development priorities ((2000–2020). *Biblioteknyi Visnyk*, 1, 8-16. [In Ukrainian].

15. (2017). Statut Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho [Statute of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine]. *V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine*: website. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/sites/default/files/STATUT_NBUV_2017.pdf [In Ukrainian].

16. Uhoda pro asotsiatsiiu [Ukraine-EU Association Agreement]. *Uriadovyi portal*: website. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu> [In Ukrainian].

17. About CENL. *CENL*: website. Retrieved from <https://www.cenl.org/about-cenl/> [In English].

18. AI in Libraries Network Group. *CENL*: website. Retrieved from <https://www.cenl.org/networkgroups/ai-in-libraries-network-group/> [In English].

19. All Roads lead to Rome or: National Libraries on their ways to sustainability. *CENL*: website. Retrieved from https://www.cenl.org/wp-content/uploads/2024/03/All_roads_lead_to_Rome_2024.pdf [In English].

20. Books and Audiences Network Group (BANG!). *CENL*: website. Retrieved from <https://www.cenl.org/networkgroups/books-and-audiences-network-group/> [In English].

21. Borchardt, P. (1991). Neue Informationen zum Aktionsplan der Europäischen Gemeinschaft für die Bibliotheken in Europa. *Bibliotheksdienst*, 25(1), 51-55. <https://doi.org/10.1515/bd.1991.25.1.51> [In German].

22. CENL Network Group. *CENL*: website. Retrieved from <https://www.cenl.org/network-groups/> [In English].

23. CENL Strategic Plan 2018–2022. *CENL*: website. Retrieved from https://www.cenl.org/wp-content/uploads/2019/06/CENL-Strategy-2018-2022_final-1.pdf [In English].

24. CENL Strategy 2023–2027. *CENL*: website. Retrieved from https://www.cenl.org/wp-content/uploads/2022/11/Paper_05_CENL_AGM2023_Strategy2023-2027.pdf [In English].

25. Demianuk, L. (2023). V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine: Library diplomacy and building international relations during the crisis time. *Magazin Bibliologic*, 3/4, 73-78. [In English].

26. Dubrovina, L. (2023). Changes in the strategy priorities of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine in wartime conditions. *Biblioteknyi Visnyk*, 3, 107-110. URL: http://bv.nbuv.gov.ua/doc/bv_2023_3_14 [In English].

27. Dubrovina, L. (2023). V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine during the crisis: path to survival – European Solidarity. *Magazin Bibliologic*, 3/4, 79-83. ISSN 1857-1476. [In English].

28. Gömpel, R. (2024). Europas Nationalbibliotheken – das Gedächtnis des Kontinents. *BIBLIOTHEK – Forschung und Praxis. BIBLIOTHEK – Forschung und Praxis*, 48(3), 425-431. <https://doi.org/10.1515/bfp-2024-0042> [In German].

29. Gömpel, R. Europe's National Libraries – The Memory of the Continent. website. Retrieved from https://www.cenl.org/wp-content/uploads/2024/09/Gompel_CENL_Europes_national_libraries.pdf [In English].

30. Hafner, R. (2010). Automatisierung der Erwerbung auf der Grundlage des Conspectusverfahrens. Ein Konzept. Berlin: Institut für Bibliotheks- und Informationswissenschaft der Humboldt-Universität zu Berlin. 52 S.: graph. Darst. – (Berliner Handreichungen zur Bibliotheks- und Informationswissenschaft; 271). [In German].

31. Henze, V. (1993). Durchführbarkeitsstudie zur Verwendung von UNIMARC beim Datenaustausch zwischen Nationalen Bibliotheken der EG, Bibliographischen Diensten und dem Buchhandel auf der Grundlage von deren gegenwärtiger Rechnerausstattung. *Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie*, 40(3), 261-273. [In German].

32. Lehmann, Klaus-Dieter. (1994). Europas Bibliotheken im Dialog. In: *Dialog mit Bibliotheken*, 6(1), 3-4. [In German].

33. Lobuzina, K. (2023). V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine support of open scientific communication during the war. *Magazin Bibliologic*, 3/4, 89-95. ISSN 1857-1476. [In English].

34. Membership of Directors from the Russian Federation expired. *CENL*: website. Retrieved from <https://www.cenl.org/membership-of-directors-from-the-russian-federation-expired/> [In English].

35. Statute of CENL. *CENL*: website. Retrieved from https://www.cenl.org/wp-content/uploads/2022/01/MASTER-CENL-statutes-final-2018-DLT-NED_ENG-Stichting-CENL-afschrift-client.pdf [In Dutch; In English].

36. Survey on European national libraries' support for Ukrainian libraries and Ukrainian cultural heritage. *CENL*: website. Retrieved from <https://www.cenl.org/survey-on-european-national-libraries-support-for-ukrainian-libraries-and-ukrainian-cultural-heritage-results-available/> [In English].

37. «2024 in Review: Looking Back and Ahead». *CENL*: website. Retrieved from <https://www.cenl.org/looking-back-and-ahead/> [In English].

Liudmyla Demianiuk,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4242-8390>,

Candidate of Historical Sciences, Senior Researcher,

Department of International Information and Foreign Relations,

V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

INTERNATIONAL ORGANIZATION "CONFERENCE

OF EUROPEAN NATIONAL LIBRARIANS" (CENL):

BUILDING STRATEGIC GUIDELINES FOR NATIONAL LIBRARIES IN EUROPE

The purpose of the article is to explore the development strategies of national libraries in Europe devised under the influence of decisions and recommendations of the Conference of European National Librarians (CENL), to analyse the significance of CENL membership for V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine, and to identify the main vectors of advancement for national libraries-members of CENL in the context of global library trends. **The research methodology** is based on systemic and historical approaches, structural-functional analysis, synthesis and descriptive methods are also used. **The scientific novelty** lies in its detailed analysis of the strategic role and impact of CENL within the framework of European national libraries, particularly through the lens of global and sustainable development goals. This is further exemplified by a thorough review of the CENL Strategic Plan 2018–2022, the CENL Strategy 2023–2027, and the publication «All Roads Lead to Rome or: National Libraries on the Road to Sustainable Development.» These documents define the main priorities and provide clear visions, missions, and values, further articulating specific goals and initiatives for national libraries-members of CENL to achieve at the current stage and towards sustainable development. **Conclusions.** International cooperation among CENL members facilitates new opportunities for knowledge and experience exchange in the context of globalization and intercultural interactions. Membership of Director General Lyubov Andriivna Dubrovina in CENL enables V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine to actively participate in international library processes, enrich its operational insights through interactions with leading European libraries, and disseminate acquired knowledge and experience among Ukrainian library and information institutions. The study identifies that national libraries encounter both common and unique challenges that necessitate a consolidated approach for effective resolution. Collaboration within the CENL framework is instrumental in uniting the efforts of national libraries to address these challenges, thus promoting sustainable development and enhancing the cultural, scientific, and educational capacity of Europe.

К е у в о р д с: Conference of European National Librarians, V. I. Vtrnadskyi National Library of Ukraine,, international cooperation, European values, development strategies, sustainable development, digital transformation.

V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine

3 Holosiivskyi Ave., Kyiv, 03039, Ukraine

t-mail: demianiuk@nbuv.gov.ua

Стаття надійшла до редакції 20.01.2025 р.